

Połączenie z NInA nie uratuje zbiorów Filmoteki | Opinia

Stanowisko w sprawie połączenia Narodowego Instytutu Audiowizualnego i Filmoteki Narodowej, które zostało przesunięte na 10 maja 2017

W lipcu 2016 roku Minister Kultury ogłosił zamiar połączenia NInA i Filmoteki Narodowej. Od tamtej pory minęło osiem miesięcy, a Ministerstwo nie przedstawiło dotąd koncepcji funkcjonowania nowej instytucji, nie przeprowadziło również żadnych istotnych konsultacji w tej sprawie. Ponadto obowiązujący do niedawna termin połączenia (1 marca) został w ostatniej chwili przesunięty na 10 maja 2017 roku. Przedłużający się okres niepewności i zawieszenia nie służy obu instytucjom, świadczy natomiast o braku pomysłu organizatora na to, czym ma być FInA. W związku z tym przypominamy i podkreślamy nasze stanowisko w tej sprawie: połączenie z NInA i FN nie rozwiąże problemów Filmoteki.

Pola działania NInA i Filmoteki Narodowej są – mimo pozornych podobieństw – różne. NInA zajmuje się kulturą audiowizualną nowoczesnie i kompleksowo, włączając w obszar swojej działalności nie tylko kinematografię, ale także kulturę internetu, nowe media, zjawiska z pola muzyki, teatru i sztuki wideo. Wychodząc z przekonania, że kluczowym aspektem audiowizualności jest postęp technologiczny, NInA nie tylko wyznacza nowe standardy w realizacji swojej misji – archiwizacji, digitalizacji i nowoczesnego udostępniania treści – ale także poddaje sam rozwój mediów oraz utrwalania i dystrybucji treści krytycznemu namysłowi.

Ten profil działalności oznacza konieczność prowadzenia innowacyjnych, wielokanałowych działań: rejestrowania bieżącego życia kulturalnego, koprodukcji nowych dzieł filmowych, a także twórczego wykorzystywania przeszłości – archiwów – po to, by dostrzec w nich nową wiedzę i inspirację.

Jako nowoczesna organizacja przez ostatnie lata wypracowywaliśmy w drodze partycypacyjnego zarządzania standardy i procesy pozwalające na bardzo efektywne działanie w takim właśnie trybie, przy jednoczesnej racjonalizacji pracy i zatrudnienia. Zespół NInA przez wiele lat tworzył unikatowe środowisko, które umożliwiało realizację pionierskich przedsięwzięć. Często wymagały one innowacyjnego, niestandardowego podejścia do zarządzania projektem, łączenia wielu specjalistycznych kompetencji, współpracy międzysektorowej, działania pod presją czasu. Dzięki temu Instytut bliższy

jest modelem nowoczesnych instytucji klastrowych, łączących wiele funkcji i kompetencji i odpowiadających na wyzwania naszych czasów.

Model ten jest jednak możliwy do utrzymania tylko przy zachowaniu obecnej specyfiki działań NInA. Istnieje uzasadniona obawa, że planowane zmiany organizacyjne stworzą niewydolną instytucję, która zaprzepięści dotychczasową pracę i dorobek Instytutu. Jednym z przykładów może być brak możliwości przedłużenia certyfikacji ISO (NInA jest jedną z pierwszych instytucji w Polsce, które [otrzymały certyfikat ISO zgodny z najnowszymi normami ISO 9001:2015 w zakresie digitalizacji, archiwizacji i udostępniania zasobów audiowizualnych](#)). Oznacza to nie tylko bardzo dużą stratę wizerunkową, ale również zagrożenie dla jakości procesów związanych ze statutowymi działaniami NInA.

Połączenie z Filmoteką Narodową oznacza również zaprzepaszczenie wysiłku włożonego w budowanie rozpoznawalności Instytutu w kraju i zagranicą, a także spójnej tożsamości wizualnej wszystkich jego projektów online i offline. System identyfikacji wizualnej NInA powstał w wyniku trwającego prawie rok dialogu z publicznością, prowadzonego przez specjalistów ds. user experience (UX). Odświeżona zgodnie z obowiązującymi trendami została strona nina.gov.pl, która zyskała charakter repertuarowy i kontekstowy. Z kolei [system nawigacji po budynku NInA](#) – projekt zespołu UVMW – został doceniony prestiżowym wyróżnieniem Branding Served i [znalazł się w magazynie Choix Gallery](#), wydawanym co dwa miesiące w Szanghaju, który prezentuje najlepsze prace z całego świata.

Jak nikt inny rozumiemy potrzebę ochrony, digitalizacji i udostępniania bezcennego audiowizualnego dziedzictwa polskiej kultury przechowywanego przez Filmotekę Narodową. Z troską obserwujemy krytyczny stan przechowywanych przez nią zbiorów (opisany niedawno przez Newsweek). Połączenie FN z NInA nie rozwiąże jednak tych problemów. Przestrzenie magazynowe NInA to dwa pomieszczenia o powierzchni 100 m², jedno dla zasobu audiowizualnego, drugie dla dokumentacji aktowej. Mogą one stanowić jedynie zapasowe i podręczne repozytorium danych na bieżące potrzeby NInA. W żadnym wypadku nie są jednak w stanie zapewnić przestrzeni dla ewentualnych zbiorów taśm filmowych, które ze względu na swoją specyfikę, m.in. istnienie kilku nośników dla jednego tytułu filmowego, wymagają znacznie więcej przestrzeni niż nośniki magnetyczne lub cyfrowe. Podobnie wygląda sytuacja z obecnymi możliwościami kadrowymi i sprzętowymi NInA w zakresie digitalizacji. NInA jest w stanie zeskanować do postaci cyfrowej około 45 filmów pełnometrażowych rocznie, natomiast ich przygotowanie do wyświetlenia czy dystrybucji – czyli nadanie formy użytecznej – jest szacowane na poziomie 3-4 filmów rocznie.

Należy podkreślić – pokazuje to praktyka dotychczasowej współpracy między NInA i FN – że planowane połączenie nie jest konieczne, aby spełnić postulat wyrażone przez Ministra Kultury w ogłoszeniu („Zapewnienie większej efektywności działań na rzecz zabezpieczenia i udostępnienia narodowego dziedzictwa audiowizualnego”). Wręcz przeciwnie, połączenie z całą pewnością będzie wiązało się z nakładami finansowymi i trudnym do oszacowania ryzykiem chaosu organizacyjnego, nie wspominając o ogromnym wysiłku formalnym – chociażby koniecznością sporządzenia dwóch dodatkowych bilansów, trudnościami z wydatkowaniem środków z dotacji celowych czy komplikacjami w obrębie złożonych projektów w chwili, gdy zmieniać się będą zakresy obowiązków części pracowników. A to oczywiście tylko część kosztów połączenia.

NInA, podobnie jak FN, jest instytucją odrębną, kształtującą swój charakter i specyfikę w określonym środowisku. To podmiot mający swoje zasoby, tradycję, „know-how” oraz praktyki, które do tej pory, w stosunkowo krótkim czasie, zaowocowały prężnymi działaniami z pożytkiem dla szeroko rozumianego dobra publicznego – państwa, obywateli i pamięci przyszłych pokoleń. Narodowy Instytut Audiowizualny w sposób stały i wieloaspektowy współpracuje z wieloma podmiotami o zbliżonym, ale nie tożsamym profilu, wspólnie realizując międzyinstytucjonalne zadania i wzajemnie wspierając się wiedzą i doświadczeniem. Do najważniejszych partnerskich podmiotów z tego obszaru należy niewątpliwie Filmoteka Narodowa. Jednak istotne jest, że nie są to obszary identyczne i tożsame.

[W załączonym dokumencie](#) przedstawiamy szersze rekomendacje, które podkreślają dystynktywne kompetencje NInA i wskazują na możliwość i zasadność ich kontynuowania i rozwijania. Naszą intencją jest, aby zostały one odebrane jako konstruktywny głos, wyraz troski o polską kulturę audiowizualną i szeroki obywatelski dostęp do jej bogactwa – zgodny z duchem czasów oraz oczekiwaniami odbiorców, a przede wszystkim jako chęć zapewnienia ciągłości dorobku niematerialnego, jaki NInA wypracował przez lata swojego istnienia.